

ZAGREB

moj grad

Sretan Uskrs!

cijena 20 kn

Zagrebu pripadamo

Dani su se malo produžili, sve smo dalje od svojih novogodišnjih obećanja. No, vrijeme korizme opet nas potiče na duhovnost, pripremu za nove početke. Posvuda članci i upute za detoksikaciju organizma. Pitam se kako bi bilo detoksicirati se od materijalizma.

Ne mogu se oteti dojmu kako brzo odlaze i prolaze godišnja doba. Početkom ožujka oštar dah zime odgodio je miris proljeća, ali ipak nadolazi neka nova energija. Osjećam energiju koju mi daje naše jedanaestogodišnje prekrasno zajedništvo u kojem smo osvijestili mnoge ljepote i vrijednosti grada. Zagrebu pripadam jer mi pruža slobodu, prijatelje, posao i životnu sreću.

Radujem se što vam i u ovom broju otkrivam komadiće zagrebačke prošlosti i sadašnjosti, nove sadržaje i poglede na naš Zagreb. Svi smo mi – zagrebački gradoljubi – ponosni na baštinjene stoljetne vrijednosti, najljepše građevine koje oblikuju kulturni život grada, Umjetnički paviljon, MUO, Glavni kolodvor, Mimaru, HNK.

Raznolikost i bogatstvo prezentiranih kulturnih događanja (a nakon puno godina opet je otvoren i jedan kabaret) uvjerit će nas da je Zagreb doista metropola kulturnog života.

Upoznajemo vas s kućama u kojima su stvarali i živjeli značajni umjetnici – počinjemo s prelijepom kućom Vlahe Bukovca na Trgu kralja Tomislava, u kojoj je danas atelier Ede Murtića.

Nastavljamo i šetnju kroz povijest hrvatskih gradova – nakon Opatije, Pule, Rovinja i drugih gradova u Istri, preselili smo se u Slavoniju i predstavljamo Vukovar.

Nastojimo ono najbolje što znamo podijeliti s vama. Vjerujem da ćemo, oplemenjujući život znanjem, osjećati ispunjenost ponosom i zadovoljstvom što smo žitelji grada Zagreba. Zato, čitajte nas i podržite, kako bismo mogli jednog dana postati dio kronologije i vama i vašim potomcima biti duhovna podrška u učitavanju ljubavi prema gradu.

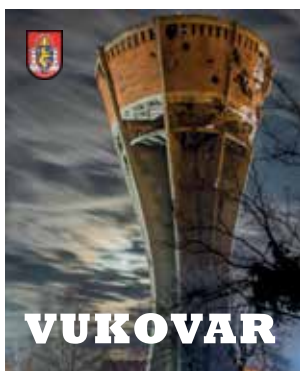
SADRŽAJ

POVIJEST

- 4 Nova Ves – prebendarski grad (2)
- 11 Pekarnica obitelji Trajković
- 12 Crkva sv. Ivana
- 16 Stota obljetnica Károlyja Khuen-Héderváryja
- 21 Petar Preradović
- 44 Dvorac Januševac

INTERVJU

- 36 Paolo Cortopassi, vlasnik zbirke talijanskih dizajnerskih svjetiljki
- 56 Miro Ungar, legenda hrvatske zabavne glazbe
- 66 Fotografkinja Slavka Pavić

VUKOVAR

KULTURA

- 24 Zagrebačka kuća i atelier Vlahe Bukovca
- 30 Bogorodica s djetetom Andrije Medulića
- 32 Katarina Velika iz Ermitaža
- 38 Velika izložba u MUO – šezdesete godine
- 52 Povijest kabareta u Zagrebu

OBLJETNICE

- 62 Dvadeset godina Gudačkog kvarteta Rucner
- 74 Sedamdeset godina Zagrebačkog kazališta lutaka
- 80 Javna rasvjeta 155 godina na zagrebačkim ulicama

PRILOG

- 97 Vukovar

Klasicistička arhitektura europske razine

JANUŠEVEC

– NAJLJEPŠI DVORAC U HRVATSKOJ

Desetljećima je trajala obnova Januševca uz golemi napor i upornost konzervatora u nastojanju da se uvjere tadašnji političari u opravdanost ulaganja u obnovu ruševine; napravljeno je puno, a ostalo je još mnogo

Napisali: **akademik Mladen Obad Šćitaroci**
i izv. prof. dr. sc. **Bojana Bojanić Obad Šćitaroci**

Južno pročelje, foto: Mia Mikula, 2015.

Dvorac Januševac po mnogočemu je poseban hrvatski dvorac. Mnogi ga smatraju najvišim dometom klasicističke arhitekture u Hrvatskoj, a Gjur Szabo ga u knjizi „Kroz Hrvatsko zagorje“ (1939.) naziva najljepšim dvorcem Hrvatske. Neki će reći da je to jedan od najznačajnijih primjera rekonstruiranoga graditeljskoga naslijeđa u Hrvatskoj jer je vraćen u život nakon velikog

Imanje je dobilo ime po tadašnjem vlasniku Janušu – barunu Ivanu Emilijanu Kulmeru (1736.-1807.)

razaranja 1945. godine. Desetljećima je trajala njegova obnova uz golemi napor i upornost konzervatora u nastojanju da se uvjere tadašnji političari u opravdanost ulaganja u obnovu ruševine. Napravljeno

je puno, a ostalo je još mnogo - posebice u rekonstrukciji izvornih interijera i obnovi perivoja, kao i urbanističkom uređenju okolnog ambijenta. Dvorcem su se bavili mnogi istraživači

- povjesničari i povjesničari umjetnosti, konzervatori i arhitekti. Nedavno su dva ambiciozna rada posvećena dvorcu Januševac – diplomski rad Ive Raič Stojanović na Povijesti umjetnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu („Rekonstrukcija dvorca Januševac nakon Drugoga svjetskog rata“, 2011., mentor Marko Špikić) i diplomski rad Mie Mikule na Arhitektonskom fakultetu („Revitalizacija dvorca Januševac – idejno rješenje obnove sklopa dvorca i novog centra naselja Brdovec“, 2015., mentor Mladen Obad Šćitaroci). Ta dva rada predstavljani su izložbom i predavanjima tijekom Noći muzeja u Muzeju Brdovec u siječnju 2016. Radovi su pokazali da su potrebna nova istraživanja jer je mnogo još nepoznatog te da su velike mogućnosti i očekivanja suvremenog i budućeg korištenja Januševca kao usmjerivača razvoja brdovečkoga kraja koji prolazi veliko graditeljsko širenje uz znatno povećanje broja stanovnika.

Dvorac Januševac nalazi se u Zagrebačkoj županiji, u selu Prigorje Brdovečko u blizini Zaprešića. Smješten je na maloj uzvisini na spoju savske doline i južnih dijelova marijagoričkoga pobrđa, zadnjih izdanaka zagorskih brežuljaka. Od središta Zagreba Januševac je udaljen 20 kilometara. U prošlosti se naselje razvilo na trgovačkom i poštanskom putu koji je vodio od Zagreba prema Kranjskoj i Štajerskoj. U 18. stoljeću i još više u 19. stoljeću brdovečki je krajolik postao omiljeno ladanjsko boravište hrvatskoga plemstva. Na nekoliko kilometara tu su četiri dvorca: Laduč, Januševac, Lužnica i Novi Dvori Jelačićevi u Zaprešiću, a u blizini Januševca bile su i dvije plemićke kurije: Prigorje i Vrbina, svi s prepoznatljivo oblikovanim perivojima. U 19. stoljeću brdovečki kraj doživljava gospodarsku a time i preobrazbu krajolika, potaknutu izgradnjom željezničke pruge i razvojem industrije.

Klasicistička arhitektonska obilježja

Među dvorcima u Hrvatskoj, ne računajući gradske vile, samo su dva klasicistička dvorca: Januševac i dvorac baruna Hellenbacha u Mariji Bistrici, znatno manji od Januševca. Oba su vrlo lijepi primjeri

Januševac iz zraka, foto: Nenad Lipovac, 2013.

Zapadno pročelje, foto: M. O. Šćitaroci, 2010.

Sjeverno pročelje, foto: M. O. Šćitaroci, 2010.

Altana, južno pročelje, foto: M. O. Ščitaroci, 2010.

ladanjske arhitekture s obilježjima *ville suburbane* paladijanskog tipa. Mnogi drugi dvorci u Hrvatskoj posjeduju barokno-klasicistička ili klasicističko-historicistička obilježja, ali nijedan se ne može usporediti s ova dva, posebice ne s dvorcem Januševac. Zbog smještaja na padini sjeverno je pročelje jednokatno, a južno dvokatno. Tlocrtna koncepcija dvorca je pravokutnik s okruglom dvoranom u sredini, oko koje se nižu prostorije uzduž svih pročelja. Pročelja dvorca odaju karakteristični klasicistički red, bogate obrade i plastičnosti. U punoj visini najvišeg južnog pročelja je altana. Na sjevernom jednostavnom i mirnom pročelju istaknuti je ulazni portik sa četiri stupa, jakim arhitravom i timpanonom. Plastičnost zapadnom pročelju daje prostrana lođa, a istočnom dvije skupine s tri plitka pilastra. Dvorac je u tlocrtu velik 40 x 30 metara, što je neto površina jedne etaže približno 1000 m². U vertikalnom presjeku su četiri etaže: podrum, nisko prizemlje (suteran), visoko prizemlje i kat.

U visokom prizemlju bile su dvije dvorane, dvanaest soba i prateće manje prostorije. Arhitektonski je najzanimljivija središnja okrugla dvorana, čiji je promjer malo veći od osam metara, a visina 11 metara. Završava jakim vijencem i kupolom. U visini prvoga kata dvorana ima balkone poput loža, a u jednoj niši bila je dvorska kapela. Druga dvorana (koristila se kao blagovaonica), visoka dvije etaže, imala je pravokutan oblik,

na južnom pročelju s izlazom na terasu altane. Visoko prizemlje i kat povezivalo je trokrako stubište smješteno bočno od glavnog ulaza. U središtu dvorca pokraj okrugle dvorane još je jedno eliptično stubište koje je povezivalo sve etaže od podruma do tavana.

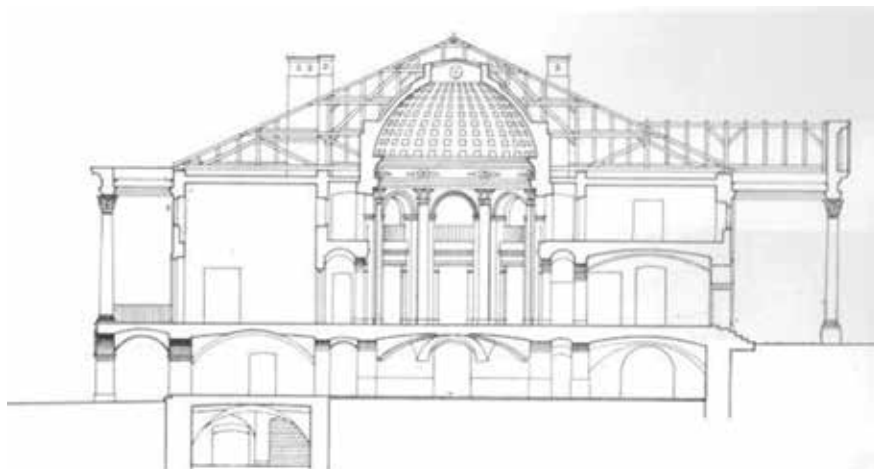
U niskom prizemlju nalazilo se osam soba za poslugu, velika kuhinja, smočnica, prostorija za pečenje rakije i prešanje vina, radionica te nekoliko spremišta. U podrumu su bila dva vinska podruma i spremište.

Na katu je bilo 16 soba za spavanje, jedna dvorana/salon i kupaonica. Čini se da je to najstarija kupaonica u hrvatskim dvorcima.

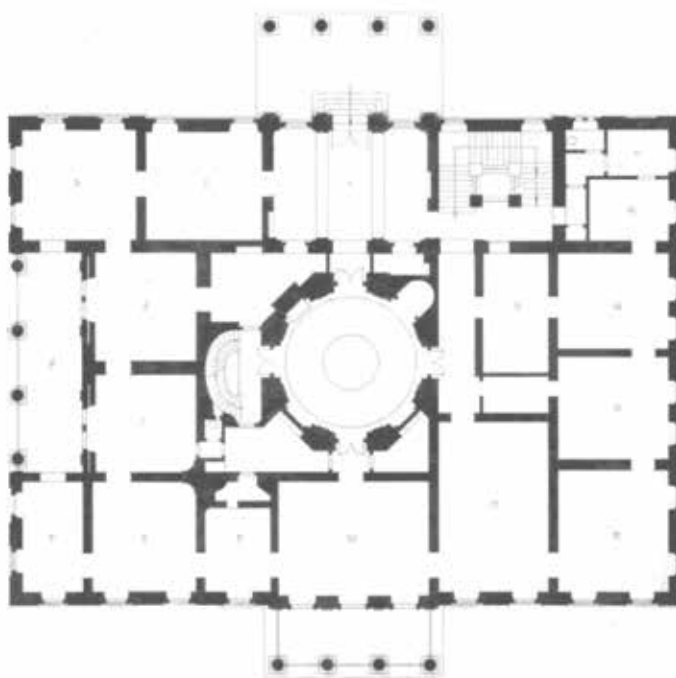
Interijeri dvorca sačuvani su na fotografijama iz 1940. godine. Izvorni izgled unutrašnjosti dvorca iz sredine 19. stoljeća nije poznat. Zsigurno su bili atraktivni interijeri, sudeći prema vanjšтини dvorca i reprezentativnosti prostornih odnosa u interijeru.

Dvorski ladanjsko-gospodarski sklop/slika: stara foto gospodarskih zgrada/

Svi su hrvatski dvorci prepoznatljivi po sjedinjenosti dvorca, perivoja i gospodarskoga sklopa u pitomom slikovitom poljodjelskom krajoliku. U Januševcu su posebice lijepo izražene prostorna, graditeljska i oblikovno-kompozicijska cjelovitost dvorca i gospodarskih zgrada. Uz istu

Presjek dvorca, 1941., Ministarstvo kulture

Tlocrt dvorca, 1941., Ministarstvo kulture

Kupola središnje dvorane, 1940., foto: Đuro Griesbach, Ministarstvo kulture, 29662

Središnja dvorana, 1940., foto: Đuro Griesbach, HAZU, SGSM-SFA-2120

klasičističku jednoosnu tlocrtnu i prostornu kompoziciju nalaze se prizemna gospodarska građevina u obliku slova U s bočnim krilima te jednokatni dvorac u koji se ulazi u osi simetrije sjevernoga pročelja, a izlazi u istoj osi na terasu altane na južnom pročelju. Otuda se pruža pogled na prostranu savsku dolinu, gdje se u dnu krajolične slike

nazire Samoborsko gorje. Dvorac i gospodarske zgrade usklađeno su projektirani i oblikovani klasičističkim arhitektonskim izričajem.

Gospodarski sklop sjeverno od dvorca imao je 1840. dva staklenika, staju za šešnaest konja, staju za rogatu stoku, stajane vrtlara, mljekara i kočijaša te druge

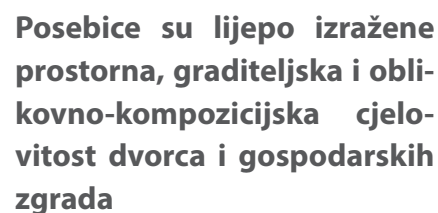

Veliki salon, 1940., foto: Đuro Griesbach, Ministarstvo kulture, 29665

Soba za bilijar, 1940., foto: Đuro Griesbach, Ministarstvo kulture, 29668

pomoćne prostorije. Ta arhitektonski atraktivna građevina porušena je neposredno poslije Drugoga svjetskoga rata, a materijal je raznesen za tadašnju novu izgradnju. Dostojno reprezentativnosti dvorca bio je uređen i perivoj na razmjerno maloj površini 2,6 hektara u neposrednoj blizini dvorca. Perivoj se naslanjao na prirodnu

šumu hrasta kitnjaka i običnoga graba, koja i danas postoji sjeverno od dvorca. Prepoznaju se dva scenarija: pejzažni perivoj južno i istočno od dvorca te bidermajerski ugođaj s cvjetnim nasadima neposredno oko dvorca. Perivoj se može rekonstruirati na temelju stare katastarske karte iz 1862. Osim autohtonog drveća, rasle su smreke, platane i jablani.

Toponim Januševac i kurija najranije se spominju u matici umrlih brdovečke župe 25. srpnja 1796., kad se navodi ime *Januša* – baruna Ivana Emilijana Kulmera (1736.-1807.), tadašnjega vlasnika kurijalnog imanja, po kojem je imanje i dobilo ime. Osim Januševca posjedovao je Samobor, a preko žene grofice Judite Sermage Medvedgrad i Šestine. Januševac nasljeđuje njihov sin Ivan Nepomuk koji umire u 30. godini (1817.). Tada imanje kupuje zagrebački građanin Martin Kanižaj. Prema kupoprodajnom ugovoru iz 1829., Martinova udovica Ana Kanižaj rođ. Löffler prodaje imanje barunu Josipu Vrkljanu.

Josip Vrkljan gradi današnji dvorac na posjedu Januševac oko 1830. O gradnji dvorca nema puno povijesnih arhivskih dokumenata. Vrkljan je gradio dvorac nakon što je završio vojničku i političku karijeru u Italiji i kao umirovljeni časnik vratio se u Hrvatsku. Dobro je poznao sjevernu Italiju, pa je među brojnim vilama, od paladijanskih do klasicističkih, mogao naći uzor

Poprsje Josipa Vrklijana, autor Antonio Canova, Hrvatski povijesni muzej

Josip Vrkljan, Parma, 1828., litografija, Österreichische Nationalbibliothek, Bilddatenbank und Recherche kataloge, 9192417

koji je poslužio za gradnju novoga dvorca. Iako nije nedvojbeno dokazano, autor i graditelj dvorca vjerojatno je Bartolomej Felbinger, jedan od najpoznatijih graditelja u 19. stoljeću u Zagrebu i okolici. Tu mogućnost prvi spominje Ljubo Babić u knjizi „Umjetnost kod Hrvata u 19. stoljeću“ (1934.). Gjurio Szabo 1939. pretpostavlja da bi arhitekt mogao biti inozemni, možda francuski. Nakon slučajnog pronalaska dva nedatirana nacrti s Felbingerovim potpisom, koji podsjećaju na dvorac Januševac, Greta Jurišić smatra da je Felbinger autor Januševca (1954.). Lelja Dobronić u knjizi „Bartol Felbinger i zagrebački graditelji njegova doba“ (1971.) osporava mogućnost Felbingerova autorstva Januševca. Josip Vrkljan / Joseph von Werklein (1777.-1849.) bio je časnik u habsburškoj vojsci. Rođen je u Svetom Mihovilu (današnjem Lovincu) u Lici. Vojnu akademiju završio je

u Bečkom Novom Mjestu. Istaknuo se na europskim ratištima. Umrovljen je 1819. u činu pukovnika. Titulu austrijskog baruna dobio je 1820., a 1823. i ugarsko plemstvo. Od 1820. do 1829. bio je državni tajnik talijanskog vojvodstva Parme i Piacenze na dvoru Marije Lujze, druge žene Napoleona I. Bonaparte. Pretpostavlja se da je u to doba poznati kipar Antonio Canova izradio Vrkljanovo poprsje. Nakon pobune u Parmi 1829. vraća se u Hrvatsku i na početku ilirskoga preporodnoga doba gradi dvorac Januševac.

Ambiciozna početna zamisao dvorca bila je preskupa i za baruna Vrklijana neodrživa. Ubrzo nakon gradnje zapao je u dugove, pa već 1838. godine rasprodaje vinograde, a 1840. Januševac je dospio na javnu dražbu. U svibnju 1840. objavljen je oglas u *Agrarmer politische Zeitungu* (br. 43, 27. svibnja) iz kojeg se podosta saznaje o ima-

nju i dvorcu. Rezultati dražbe nisu poznati. Vrkljan je otišao u Beč, gdje je 5. ožujka 1849. umro.

Nepoznato je što se događalo s Januševcem neposredno nakon dražbe. U literaturi se navode različiti podaci. Najvjerojatnije je Januševac kupio Englez **Waterton**, koji ga prodaje (nakon 1841.) grofu **Lavalu Nugentu** (1777.-1862.), austrijskom feldmaršalu, sudioniku hrvatskog preporodnog pokreta, vlasniku trsatske gradine (Rijeka), dvorca Bosiljevo i Dubovca (Karlovac).

Godine 1845. Januševac kupuje francuski grof **Jean-Charles-Edgar Bourée de Corberon** (1807.-1861.), političar i kulturni djelatnik koji se nakon višegodišnjih putovanja po Europi nastanio u Hrvatskoj. Pristao je uz hrvatski narodni preporod, prijatelj je bio s banom Josipom Jelačićem. Zauzimao se u Beču za pretvaranje

zagrebačke Kraljevske akademije znano-
sti u sveučilište. Bio je i načelnik Općine
Brdovec. Krajem 1850-ih godina je obolio,
napustio Januševec i otišao u Bisag, dvo-
rac grofova Draškovića. Umro je 1861. u
Badenu pokraj Beča, a pokopan je, prema
vlastitoj želji, u grobnici obitelji Drašković
u dvorskoj kapeli dvorca Bisag, u blizini Sv.
Ivana Zeline. Bisag je nestao, a od kapele
je sačuvano tek nekoliko ruševnih zidova.
Januševačko imanje je znatno umanjeno,
a odlaskom Corberona ostalo je nenasta-
njeno i zanemareno.

Januševec kupuje 1870. barun **Johann
Heinrich Dumreicher von Österreich**
(1815.-1880.), ugledni bečki liječnik. Če-
sto je boravio u Januševcu kojeg je morao
temeljito obnoviti. Proglašen je počasnim
članom Zbora liječnika Kraljevine Hrvatske
i Slavonije. U doba agrarne krize razmišljao
je o održivosti dvorca, pa je na Januševeč-
kom marofu (danas Savski Marof) 1875.
pokrenuo industrijsku proizvodnju špirita,
prvu takve vrste u Hrvatskoj. Nakon njego-
ve smrti sve naslijeđuju žena i četvero dje-
ce. Tvornicom upravlja sin Theodor (1849.-
1893.) koji se nastanio u Januševcu i 1883.
stekao status industrijalca. Povećao je
imanje, a zakupio je i obližnje vlastelinstvo
Kerestinec. Umire mlad, a nakratko tvor-
nicu preuzimaju braća Oscar i Armand.
Oscar (1857.-1897.) je bio doktor kemije.
Prekinuo je sveučilišnu karijeru u Beču radi
preseljenja u Hrvatsku. Umro je u Janušev-
cu. Armand (1845.-1908.) je bio poznati
liberalni austrijski političar i reformator au-
strijskog školstva.

Već 1900. tvornicu s Januševečkim ima-
njem uzima u zakup zagrebački industri-
jalac **Maks Mayer**, a 1906. postaje i vla-
snik Januševca. Tvornički pogon je 1900.
preimenovan u Tvornicu žeste i pjenice,
a 1921. tvornica je pretvorena u dioničko
društvo. Max Mayer (1850.-1920.) je do Pr-
voga svjetskoga rata nastavio voditi Janu-
ševečku tvornicu alkohola i kvasca. U doba
rata dvorac je korišten u vojnu svrhu, pa je
stradao, a nestalo je i pokućstvo.

Između dva svjetska rata Januševec je bio
u posjedu **Manfreda Sternberga** (1892.-
1968.), rođenog u Požegi. Uza znatna
ulaganja, preuredio je dvorac Januševec

i namjestio ga pokućstvom iz Erdödyjeva
dvorca u Jastrebarskom i iz drugih svojih
kuća. Osim Januševečke tvornice bio je
vlasnik mnogih tvornica i smatrao se utje-
cajnim industrijalcem. Neposredno prije
uspostave Nezavisne Države Hrvatske pro-
dao je Januševečki posjed poslovnom par-
tneru iz Ljubljane i s obitelji emigrirao u
SAD. Dvorac Januševec je ubrzo preuzela
ustaška vlast i u njega smjestila polaznike
redarstvene škole. Tvornica je opstala pod
imenom Tumberak, 1967. se spaja s tvor-
nicom Pliva, a od 2000. djeluje kao tvrtka
Kvasac, koja naslijeđuje Plivinu proizvo-
dnu kvasca.

Od rušenja do obnove i dalje...

U dvorcu i gospodarskim zgradama tije-
kom Drugoga svjetskoga rata smještena je
ustaška vojska, koja je prilikom povlačenja
8. svibnja 1945. minirala dvorac i teško ga
oštetila. Ruševina bez krova i stropnih kon-
strukcija te s jakim oštećenjima konstruk-
tivnih zidova svakim je danom bila sve loši-
je jer su mještani počeli raznositi građevni
materijal. Gospodarske zgrade potpuno su
nestale.

Prve fotografije razorenog dvorca napra-
vio je 1946. konzervator Tihomil Stahu-
ljak. Konzervatorica Anđela Horvat opisala
je tragično stanje dvorca 1947. Do kraja
1950-ih godina konzervatori poduzimaju
sve da spriječe daljnje uništavanje dvorca.
Tek kad je 1961. osnovan Zavod za zašti-

tu spomenika kulture grada Zagreba pod
vodstvom Marije Baltić, doneseno je novo
rješenje o zaštiti i pokrenut je proces ob-
nove. Bila je to jedna od najtežih aktivnosti
u službi zaštite spomenika kulture u Hrvat-
skoj.

Obnova i rekonstrukcija dvorca trajala je
tri desetljeća (od 1961. do 1988.) i još uvi-
jek nije dovršena. Obnova je pokrenula
stručne rasprave i otvorila brojna teorijska i
praktična pitanja. U proces obnove uključe-
ni su najbolji stručnjaci – konzervatori i po-
vjesničari umjetnosti Marija Baltić, Branko
Lučić, Vladimir Ukrainčik, Greta Jurišić i Mi-
lan Prelog te arhitekti Drago Galić, Dragutin
Ibler, Božidar Rašica, Neven Šegvić, Alfred
Albini, Juraj Denzler, Stjepan Planić, Valde-
mar Balley, Andre Mohorović i Aleksandar
Dragomanović. Faksimilska obnova dvorca
rađena je u tri etape. Pripremne radove vo-
dio je arhitekt Viktor Thum (1962.-1965.),
nacrt je radila majstorska radionica Drage
Galića (1966.-1967.) u suradnji s profesori-
ma Jurjem Denzlerom i Antom Bakačem, a
izvedbu je vodio Zvonimir Vrkljan (1970.-
1988.), profesor Arhitektonskog fakulteta
u Zagrebu i potomak graditelja dvorca.
Obavljena je rekonstrukcija dvorca, obnov-
ljena su pročelja i djelomično je rekonstru-
irana središnja okrugla dvorana. Danas je
dvorac u državnom vlasništvu i prilagođen
je potrebama Državnog arhiva. Završetak
obnove čekat će neko buduće vrijeme.

Dugotrajna obnova dvorca posljedica je

Sjeverno pročelje, ruševina, 1962., foto: B. Gavrin i N. Gattin, Ministarstvo kulture, 18373

Ustaška vojska prilikom povlačenja 8. svibnja 1945. minirala je dvorac; ostala je ruševina bez krova i stropnih konstrukcija

nedovoljne državne financijske potpore koja je bila spora zbog nejasne namjene. Postojale su brojne ideje za prenamjenu Januševca - još od grofa Corberona sredinom 19. stoljeća, kad je predlagao banu Jelačiću da se u Januševcu otvori sveučilište. Nakon Prvoga svjetskoga rata spriječena je preinaka dvorca za smještaj izbjeglica. Nije se uspjelo spriječiti korištenje dvorca za vojsku u doba NDH. Poslije Drugoga svjetskoga rata, kad je obnova uvjetovana trajnom namjenom, zabilježeni su razni prijedlozi. Ministarstvo zdravlja imalo je ideju privođenja dvorca u zdravstvenu svrhu. Interes za dvorac imala je lokalna radna zadruga Seljačka sloga iz Savskog Marofa. Jugoslavenska armija, koja se smjestila u dvorsku šumu, namjeravala je srušiti dvorac, pa su tadašnji konzervator Ljubo Karaman i Sekcija arhitekata Društva inženjera i tehničara Hrvatske uputili pismo Josipu Brozu Titu sa zamolbom da spriječi rušenje dvorca. Ubrzo je iz Beograda došla zabrana rušenja. Pojavila se i ideja o školi u dvorcu (1953.). Nije ostvarena ni ideja iz 1963. o ustupanju dvorca Zajednici umjetnika Hrvatske, koji su namjeravali Januševac preurediti u „Dvorac mira“ kao sastajalište umjetnika i međunarodnih pacifističkih susreta s ateljeima i stanovima za umjetnike.

Godine 1984. odlučeno je da se u dvorac smjesti dio arhivske građe Državnog arhiva. Ta je odluka ubrzala završetak građevne obnove, ali i zaustavila započetu zahtjevnju konzervatorsku obnovu u interijeru. Arhivska namjena u tadašnjim, a još uvijek i u današnjim okolnostima, dobro je rješenje za očuvanje dvorca. Arhiv čuva i održava zgradu i ostatak perivoja. Nakon iseljenja Arhiva u budućnosti, Januševac će opet imati novu priliku za novi život. Od izgradnje bit će to njegova deseta namjena. Samo da bude održiva i dostojna jednog od najvrednijih hrvatskih dvoraca.

Unutrašnjost dvorca, ruševina, 1962., foto: B. Gavrin i N. Gattin, Ministarstvo kulture, 764

Središnja dvorana, ruševina, 1962., foto: B. Gavrin i N. Gattin, Ministarstvo kulture, 771